

سرمایه در گردش

تعریف سرمایه

سرمایه از مهم ترین عوامل تجارت بوده و بزرگ ترین وسیله جلب منفعت است. هر شرکت باید دارای سرمایه باشد، تا بتواند نتیجه ای از عملیات خود که تجارت است برده و منتفع شود. اهمیت شرکت های تجاری را از سرمایه آنها می توان درک کرد.

برای سرمایه حداکثری تعیین نشده و شرکاء به هر مقدار بتوانند ممکن است سرمایه را افزایش دهند. در بعضی از ممالک اروپا حداقلی جهت سرمایه شرکت های سهامی معلوم شده، و در کشور ما هم به موجب ماده ۵ اصلاحی اسفند ۱۳۴۷ مقرر گردیده در موقع تأسیس، سرمایه شرکت های سهامی عام از پنج میلیون ریال و سرمایه شرکت های سهامی خاص، از یک میلیون ریال نباید کمتر باشد مسلم است هیچ موقع سرمایه شرکت های سهامی عام یا خاص از این مبالغ نباید کمتر باشد و اگر کمتر شد به شرحی که گذشت در صورتی که شرکاء تا یک سال جبران ننمایند یا شرکت را به نوع دیگر تبدیل نکنند حکم به انحلال شرکت داده خواهد شد.

سرمایه شرکت سهامی عبارتست از جمع قیمت اسمی سهام آن شرکت. بنابراین سرمایه به سهام متساوی قسمت شده و هر یک از شرکاء یک یا چند سهم آن را خواهند داشت.

سرمایه در گردش

آن مقدار دارایی جاری که از محل منابع مالی بلند مدت تأمین شده باشد را سرمایه در گردش می نامند. سرمایه در گردش ناخالص به صورت کل دارایی های جاری و سرمایه در گردش خالص به صورت مازاد دارایی جاری بر بدهی جاری تعریف می شود. میزان سرمایه در گردش شاخصی است برای تشخیص درجه نقدینگی و عدم اعسار یک شرکت، به ویژه اگر در مقایسه با دیگر شاخص ها و نسبت های مالی به کار گرفته شود.

اهمیت مدیریت سرمایه در گردش

اهمیت روزافزون مدیریت سرمایه در گردش باعث شده است که این موضوع به صورت یک رشته تخصصی مدیریت مالی درآید. در شرکت های بسیار بزرگ، تعدادی مدیر اجرایی متخصص حضور دارند که تمام وقت و انرژی خود را منحصرأ صرف اداره سرمایه در گردش شرکت میکنند. دلایل اهمیت این موضوع به شرح زیر است::

۱- سطوح واقعی و مطلوب دارائی های جاری (با توجه به تغییراتی که در فروش واقعی و پیش بینی شده رخ می دهد) دستخوش تغییرات دائمی است. این وضع باعث می شود که درباره سطح مطلوب یا موردنظر از دارائی های جاری، به صورت مستمر (روزانه) تصمیماتی گرفته شود.

۲- شاید با توجه به تغییراتی که در میزان دارائی های جاری رخ داده است، مدیران مجبور شوند در تصمیماتی که قبلاً برای تأمین مالی گرفته اند تجدیدنظر کنند؛ مثلاً اگر برای تأمین مالی دارائی های جاری از مبالغ سنگینی وام کوتاه مدت استفاده شده است، گرفتن وام های اضافی و تمدید وام هایی که به سر رسید می رسند مستلزم صرف وقت و انرژی بیشتر مدیریت شرکت خواهد بود.

۳- میزان منابع و مصارف وجوهی که به سرمایه در گردش تخصیص داده می‌شود باید مشخص شود. دارائی‌های جاری حدود ۷۵ درصد کل دارائی‌های شرکت و بدهی‌های جاری حدود ۶۰ درصد ساختار سرمایه هستند. این بدان معنا است که به‌عنوان مثال اگر کل دارائی‌های یک شرکت ۵۰۰ میلیارد ریال باشد، مبلغ ۳۷۵ میلیارد ریال آن ممکن است به‌صورت دارائی‌های جاری باشد و بدهی‌های جاری هم حدود ۳۰۰ میلیارد ریال خواهد شد.

۴- اگر مدیریت سرمایه در گردش صحیح نباشند، احتمال دارد فروش و سود شرکت کاهش یابد و چه‌بسا شرکت در پرداخت به موقع دیون و تعهدات خود ناتوان بماند.

نسبت سرمایه در گردش

سرمایه در گردش با عنوان **Working Capital** شناخته می‌شود و با استفاده از دو فرمول قابل محاسبه است:

- فزونی دارایی‌ها بر بدهی‌ها، سرمایه در گردش خواهد بود.
 - حاصل تقسیم دارایی‌های جاری بر بدهی‌های جاری، نسبت سرمایه در گردش خواهد بود.
- در مباحث آکادمیک ما، معمولاً فرمول اول ارائه می‌شود.
- اگر سرمایه در گردش منفی باشد، بیانگر این است که شرکت، دارایی‌های جاری کافی برای پرداخت بدهی‌های جاری خود را ندارد. چون اینگونه در نظر گرفته می‌شود که بدهی‌های جاری از محل دارایی‌های جاری پرداخت می‌شوند.

اگر بخواهیم یک قدم به جلوتر برویم، می‌توانیم از نسبت آنی یا سریع استفاده کنیم که در این نسبت، موجودی‌ها در نظر گرفته نمی‌شوند. یعنی به دنبال این هستیم که بدانیم چه میزان از بدهی‌های جاری شرکت از طریق دارایی‌های جاری قابل تامین است، بدون فروش موجودی‌ها.

در مورد شرکت‌هایی که موجودی جنسی بسیار زیاد و گردش موجودی فراوانی در طول روز دارند، داشتن سرمایه در گردش زیاد، نفعی برایشان ندارد. از آنجا که اینگونه شرکتها، در طول روز فروش بالایی دارند و پول زیادی در چرخه‌شان قرار می‌گیرد، بهتر این است که سرمایه در گردش کمتری داشته باشند و به موجودی‌هایشان بیفزایند. فلذا، در زمان بحران‌ها، اینگونه شرکتها براحتی می‌توانند با وجه نقد حاصل از فروش یک روزشان (برای مثال)، از بحران‌ها نجات پیدا کنند.

اما شرکتی که مثلاً ماشین‌های بسیار گران قیمت صنعتی می‌سازد، نیاز به سرمایه در گردش بالایی دارد تا بتواند در بحران‌ها، ثبات داشته باشد. برای اینگونه شرکتها که محصولات گران قیمت با دوره‌های بازپرداخت اقساط طولانی مدت عرضه می‌کنند، مطمئناً سرمایه در گردش بالا، نکته مثبت بشمار می‌رود.